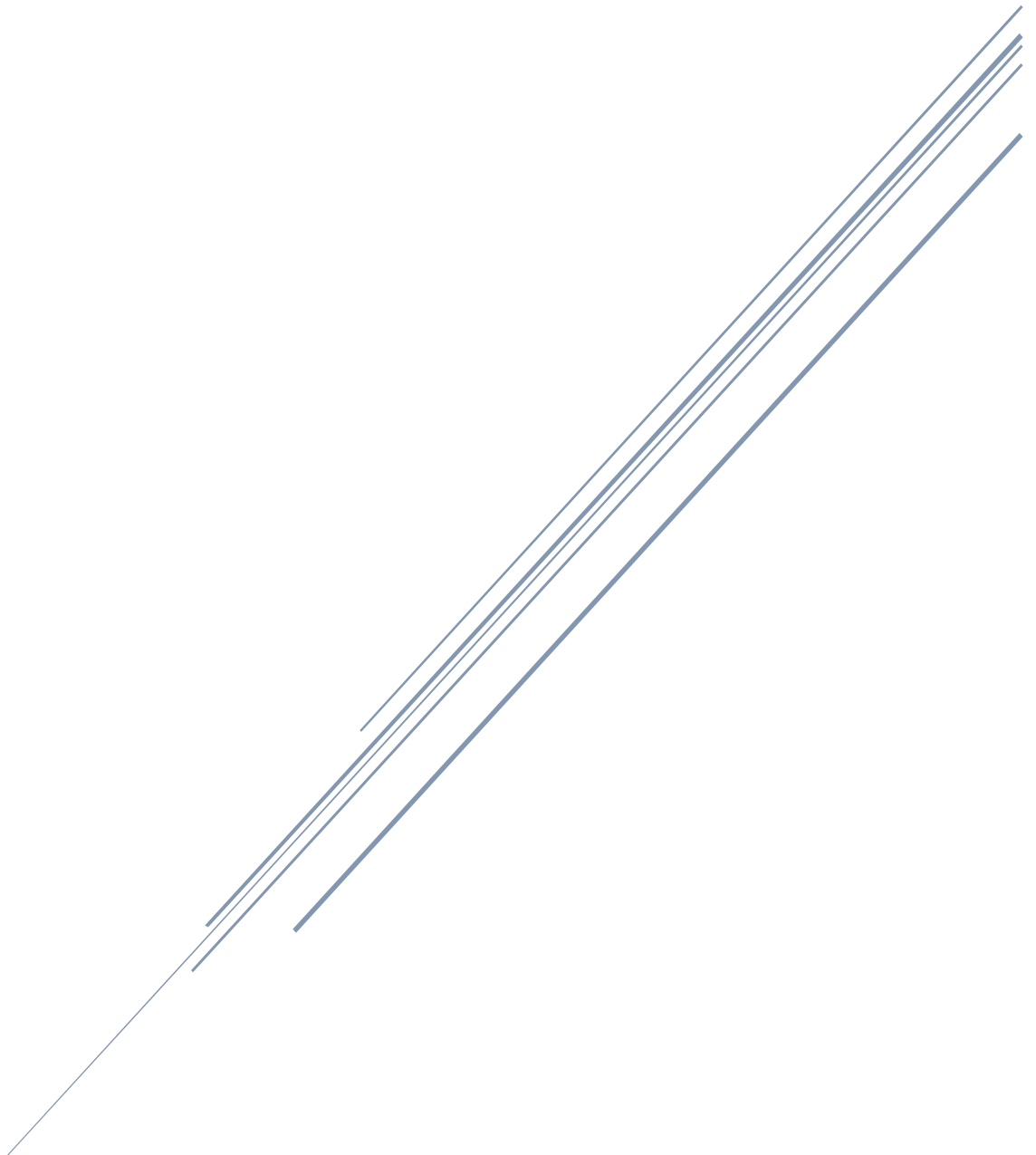

JOUTSAN KOULUJEN TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS- SUUNNITELMA

Kevät 2024

Joutsan yhtenäiskoulu ja lukio
Kurkiauran koulu

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Tasa-arvo –ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus	3
2.1. Yhdenvertaisuuteen ja syrjintään kuuluvat käsitteet	3
2.2 Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä lainsäädäntö	4
3. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyön osa-alueet	5
3.1 Opetuksen järjestäminen	5
3.2 Opintosuoritusten arviointi	6
3.3 Elämäkatsomus vakaumus ja mielipide	6
3.4 Etninen tausta, kansallisuus ja kieli	7
3.5 Seksuaalinen suuntautuminen	7
3.6 Seksuaalinen häirintä ja sen ehkäisy	7
3.7 Vammaisuus ja terveydentila	8
4. Toiminta syrjintä – ja häirintätapauksissa	8
5. Suositukset kouluille	9
6. Kartoitus nykytilanteesta	9
6.1 Joutsan yhtenäiskoulu	9
6.2 Kurkiauran koulu	14
6.3 Joutsan lukio	16
7. Yhteenveto ja esitettävät toimenpiteet	18
8. Arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista	19
Lähteet	19

1. Johdanto

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, tasa-arvolaki) ja sen muutos (1329/2014) 5 a § velvoittavat oppilaitoksia laatimaan tasa-arvosuunnitelman yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden edustajien kanssa. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014 2 6§) edellyttää, että kouluilla ja oppilaitoksilla on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja että kouluissa tehdään järjestelmällistä tasa-arvotyötä. Laki yhdenvertaisuuslain muuttamisesta (1192/2022) on huomioitu. Pykälässä 6 oppilaitoksen on arvioitava, miten sen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muuten toteutuu sen toiminnassa. Lain muutoksen myötä oppilaitoksissa arvioidaan, miten esimerkiksi eri toimintatavat, rakenteet ja käytännöt konkreettisesti vaikuttavat eri väestöryhmiin kuuluviin ihmisiin.

Tasa-arvon edistäminen kouluissa tarkoittaa sitä, että tyttöjä ja poikia kohdellaan tasapuolisesti ja syrjimättä koulupäivän kaikissa tilanteissa. Koulussa laadittava tasa-arvosuunnitelma on työkalu, joka ennaltaehkäisee sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää ja tukee sukupuolten tasa-arvon edistämistä koulun arjessa. Tasa-arvosuunnitelmalla varmistetaan, että koulussa tehdään järjestelmällistä tasa-arvotyötä. Tavoitteena on myös, että tulevaisuudessa naiset ja miehet jakautuisivat eri tehtävätasolle ja eri ammatteihin nykyistä tasaisemmin kykyjensä ja taipumustensa mukaan.

Koulujen toiminnassa pyritään yhdenvertaisuuteen sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate viittaa sekä syrjinnän kieltoon että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä. Yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, tasa-arvolaki ja työlainsäädäntö tarkentavat syrjinnän kieltä eri elämänalueilla.

Tasa-arvon edistämässä ei ole kyse vain oikeudenmukaisuuden toteuttamisesta, vaan myös edellytysten luomisesta viihtyisän ja motivoivan oppimisympäristön syntymiseksi. Tavoitteena on tasa-arvoinen, yhteistyökykyinen sekä tuloksekas oppimisympäristö, jossa tasa-arvo on osa koko toimintakulttuuria. Kun kaikkien osaamista ja työtä arvostetaan oikeudenmukaisesti, edistää se oppilaiden hyvinvointia ja kouluvihtyvyyttä.

Tasa-arvon edistäminen on kaikkien koulun jäsenten velvollisuus. Tasa-arvosuunnitelman tarkoituksena on sitouttaa koko henkilöstö ja oppilaat yhteiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistämiseen. Suunnitelmalla viestitetään sekä sisäisille että ulkoisille sidosryhmille koulun arvoista, jotka antavat suuntaa tasa-arvotyölle oppilaitoksessa. Tasa-arvosuunnitelman tarkoituksena on myös antaa keinoja ja välineitä edistää tasa-arvon toteutumista koulussa.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi keskeisiä kehittämisalueita ovat:

- syrjinnän tunnistaminen ja siihen puuttuminen
- toiminnan ja käytäntöjen yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi ja yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteutuminen
- osallisuuden lisääminen

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista vaikeuttaviin asenteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Syrjivät asenteet ovat usein tiedostamattomia ja syrjivät rakenteet vaikeasti havaittavissa. Ilman asenteellisia muutoksia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi tehtävät toimenpiteet jäävät vaikutukseltaan pinnallisiksi ja lyhytkestoisiksi. Tämä suunnitelma toimii pohjana Joutsan yhtenäiskoulun ja Kurkiauran koulun tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistyölle. Joutsan kouluissaan tasa-arvo- ja

yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista seurataan ja sitä päivitetään vähintään kolmen vuoden välein. Suunnitelmaa täydentää opiskeluhoitosuunnitelma.

2. Tasa-arvo –ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus

2.1. Yhdenvertaisuuteen ja syrjintään kuuluvat käsitteet

Syrjinnällä tarkoitetaan yhdenvertaisuuslain 6 § mukaan:

- sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa (välitön syrjintä);
- sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa jonkun erityisen epäedulliseen asemaan muihin vertailun kohteena oleviin nähden, paitsi jos säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia (välillinen syrjintä)
- henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiasiallista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri (häirintä);
- ohjetta tai käskyä syrjiä.

Etninen syrjintä on ihmisten eriarvoista kohtelua sillä perusteella, että he kuuluvat tiettyyn etniseen tai kansalliseen ryhmään. Etnistä syrjintää voi olla myös erilaiseen asemaan asettaminen henkilön uskonnon tai kansalaisuuden perusteella.

Häirinnällä tarkoitetaan henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiasiallista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

Muodollisen yhdenvertaisuuden toteutuminen tarkoittaa sitä, että samanlaisessa tapauksessa ihmisiä tulee kohdella samalla tavoin. Tasapuolinen kohtelu on tärkeä hallinnon oikeusperiaate. Perustuslaki kieltää ihmisten asettamisen erilaiseen asemaan ilman hyväksyttävää perustetta. Hallintolain 6 § mukaan viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.

Tosiasiallinen yhdenvertaisuuden toteuttaminen edellyttää yhteiskunnassa esiintyvän syrjintään perustuvan eriarvoisuuden aktiivista poistamista. Samanlainen kohtelu ei aina takaa yhdenvertaisuuden toteutumista, sillä ihmisten lähtökohdat ja mahdollisuudet ovat erilaiset. Yhdenvertaisuuden aktiivinen edistäminen voi merkitä poikkeamista samanlaisen kohtelun periaatteesta, jotta heikommassa asemassa olevien ryhmien tosiasiallinen yhdenvertaisuus toteutuisi. Tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen edellyttää myös välilliseen syrjintään puuttumista. Välillinen syrjintä on usein tahatonta ja perustuu esimerkiksi siihen, ettei näennäisesti puolueettoman säännöksen tai käytännön vaikutuksia erilaisiin ihmisiin tunnisteta.

Positiivinen erityiskohtelu tarkoittaa tietyn syrjinnälle alttiin ryhmän (esim. vanhukset, lapset, etniset vähemmistöt) asemaa ja olosuhteita parantavia erityistoimenpiteitä, jotka tähtäävät tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaamiseen eivätkä asteeltaan muodostu toisia syrjiviksi. Laajemmassa tarkastelussa positiivisella erityiskohtelulla tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla tuetaan eri ryhmien tosiasiallista yhdenvertaisuutta ja osallistumismahdollisuuksia eri elämänalueilla. Esimerkiksi romanilasten koulunkäyntiä tukevat erityisjärjestelyt sekä tulkkauksen ja erikielisten tiedotusmateriaalien käyttö huonosti suomea puhuvien henkilöiden, mm. ukrainalaisten kanssa asioidessa ovat tällaisia toimenpiteitä. Tässä tapauksessa voidaan puhua myös asiakaslähtöisestä palveluiden kehittamisestä. Yhdenvertaisuuslain

5 § mukaan työn teettäjän tai koulutuksen järjestäjän on tarvittaessa tehtävä kohtuullisia mukautuksia vammaisten henkilöiden työhön tai koulutukseen pääsyyn, työssä selviämisen ja työuralla etenemisen turvaamiseksi.

Kohtuullinen mukauttaminen tarkoittaa yksittäistapauksessa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla ei aiheuteta suhteetonta rasitetta esimerkiksi työnantajalle tai koulutuksen järjestäjälle, ja joilla varmistetaan vammaisten henkilöiden mahdollisuus nauttia tai käyttää kaikkia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Kohtuullisilla mukautuksilla edistetään vammaisten henkilöiden työllistymistä, työssä selviytymistä ja työn säilyttämistä, koulutusta ja elinikäistä oppimista.

2.2 Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä lainsäädäntö

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutokset (1329/2014) 5a§ 5 § (30.12.2014/1329) ja (1192/2022).

Tasa-arvon toteuttaminen koulutuksessa ja opetuksessa

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi oppilaitoksissa

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

- selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta
- tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi
- arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Erytystä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325 6 § ja (1192/2022) 14 §.

Koulutuksen järjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

3. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyön osa-alueet

3.1 Opetuksen järjestäminen

Opetussuunnitelman perusteissa todetaan:

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta. Näiden avulla opiskelija oppii kriittisen ja itsenäisen ajattelun ja kykenee toimimaan vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisiä riippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä ja sen arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle. Sivistys on taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista niin perusopetuksessa kuin lukiossakin.

Joutsan yhtenäiskoulussa ja lukiossa sekä Kurkiauran koululla huolehditaan, että oppilaalla/opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Opetuksessa käytettävät työvälineet, työaineet ja oppimateriaalit ovat kaikkien saatavilla. Oppilaat eivät saa joutua epätasa-arvoiseen asemaan työvälineiden ja laitteiden suhteen. Mikäli opetukseen sisältyy leirikouluja, retkiä tai opintokäyntejä, jotka ovat maksullisia, varmistetaan, että maksuton perusopetus ja lukiokoulutus toteutuu. Oppilaalla/opiskelijalla on oikeus saada myös maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhoito sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut. Opiskeluhoillon palveluiden tulee olla yhdenvertaisesti saavutettavissa riippumatta siitä, missä koulussa oppilas/opiskelija opiskelee.

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulun henkilökunnalla on tietoa kiusaamisesta ja siihen puuttumisesta. Kaikki koulujen aikuiset sitoutuvat kiusaamisen vastaiseen työhön. Sen avulla varmistetaan, että koulussa puututaan kaikenlaiseen kiusaamiseen ja syrjintään ja kasvatetaan oppilaita/opiskelijoita, jotka eivät kiusaa muita. Kouluissa toteutetaan myös vuosittain ilmapiirikyselyt. Koulun aikuisten toiminnassa otetaan huomioon oppilaan/opiskelijan edun ensisijaisuus, oppilaan/opiskelijan oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi sekä oppilaan/opiskelijan näkemysten kunnioittaminen.

Vaikka opetus on mahdollisimman sukupuolineutraalia eli oppilaiden/opiskelijoiden sukupuoleen kiinnitetään mahdollisimman vähän huomiota, otetaan opetuksessa myös huomioon ns. sukupuolisensitiivisyys eli tavoitteena on tunnistaa tyttöjen ja poikien erilaiset tarpeet eri ikä- ja kehitysvaiheissa. Opiskeluolot järjestetään sellaisiksi, että ne sopivat sekä tytöille että pojille. Erytystä huomiota tulee kiinnittää siihen, ettei toisinaan etenkin poikien keskuudessa havaittava hyvän menestyksen väheksyminen johtaisi poikien alisuoriutumiseen. Molempia sukupuolia tulee kannustaa löytämään omat henkilökohtaiset vahvuutensa.

3.2 Opintosuoritusten arviointi

Arviointi perustuu opetussuunnitelmissa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseen. Tavoitteet ja arviointiperusteet kerrotaan oppilaille/opiskelijoille. Oppijan ikä huomioiden häntä ohjataan asettamaan itse tavoitteita omalle oppimiselleen. Arvioinnissa ei verrata oppijoiden suorituksia toisiinsa eikä arviointi kohdistu heidän persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin tulee olla oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä ja opettajan on annettava oppijalle jatkuvaa palautetta hänen edistymisestään. Oppijalle annetaan formatiivista ja summatiivista palautetta. Hänelle on annettava mahdollisuus osoittaa osaamistaan erilaisilla tavoilla. Perusopetuksessa käyttäytyminen arvioidaan erikseen, eikä oppilaan käytös vaikuta yksittäisestä oppiaineesta saatavaan arvosanaan. Oppijalla on oikeus saada tietoa opettajalta arviointiperusteiden soveltamisesta häneen. Perusopetuksen ja lukion päättöarvosanat annetaan yhdenvertaisin perustein. Kunkin koulun sisällä on yhtenäinen arviointikulttuuri.

3.3 Elämäkatsomus vakaumus ja mielipide

Syrjintä vakaumuksen perusteella on laissa kielletty. Kiellettyä on myös oman syrjivän käytöksen perusteellinen vakaumuksella. Syrjintä vakaumuksen perusteella tarkoittaa ihmisen elämäkatsomuksellisten arvojen loukkaamista. Joutsan yhtenäiskoulussa ja lukiossa sekä Kurkiauran koulussa kunnioitetaan ihmisten erilaisia elämäntapoja ja – arvoja. Ilmapiiri on erilaisia vakaumuksia kohtaan avoin ja erilaisiin vakaumuksiin suhtaudutaan yhdenvertaisesti. Koska epäkunnioittava suhtautuminen toisen vakaumukseen saattaa johtua tietämättömydestä ja ennakkoluuloista, pyritään järjestämään mahdollisuuksia tutustua erilaisiin arvomaailmoihin. Kouluissa voi vieraila tasapuolisesti eri elämäkatsomuksellisia mielipiteitä edustavia vieraita kuten esimerkiksi uskonnollisten seurakuntien ja yhdistysten edustajia sekä yhteiskunnallisia järjestöjä. Virallisessa tiedotuksessa ja henkilökunnan

antamassa neuvonnassa kunnioitetaan erilaisia vakaumuksia ja erilaisia arvopohjia. Ruokailussa otetaan huomioon vakaumukset sekä erityisruokavaliot.

3.4 Etninen tausta, kansallisuus ja kieli

Etnisestä taustastaan, kansallisuudestaan tai kielestään riippumatta kaikki ovat samanarvoisia. Oppilaiden/opiskelijoiden, henkilökunnan ja vierailijoiden oikeutta etniseen ja kulttuuriseen identiteettiin kunnioitetaan. Rasismia ja etnistä syrjintää ei sallita. Tavoitteena on, että syrjintä ehkäistään jo ennalta. Syrjintätapaukset tunnistetaan ja niihin puututaan välittömästi. Monimuotoisuutta arvostavaa ja keskustelevaa toimintakulttuuria kehitetään sekä tuetaan tasa-arvoista kohtaamista ja vuorovaikutusta. Pyritään huolehtimaan tulkkipalveluista, jotta esimerkiksi koulun ja kodin yhteistyötä voidaan toteuttaa oppilaan/opiskelijan huoltajan äidinkielestä huolimatta. Erilaisia ajattelu- ja toimintatapoja sallitaan ja hyväksytään. Monikulttuurisuutta pidetään positiivisena resurssina, johon erilaiset ihmiset tuovat täydentävää osaamista. Monimuotoista osaamista pyritään hyödyntämään kaikessa toiminnassa.

3.5 Seksuaalinen suuntautuminen

Joutsan yhtenäiskoulussa ja lukiossa sekä Kurkiauran koulussa moninaiselle sukupuolen tai sukupuoleettomuuden ilmaisulle ja sukupuoli-identiteetin kehittymiselle ja sen pohtimiselle annetaan tilaa ja aikaa. Oppilaan, henkilökuntaan kuuluvan ja vierailijan seksuaalista suuntautumista kunnioitetaan. Seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää ei sallita. Erilaisten ihmisten kohtaamisen ja arvostamisen kulttuuria tuetaan ja edistetään. Hyväksyvää, avointa ja sallivaa ilmapiiriä rakennetaan tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Oppilaat/opiskelijat ja henkilökunta ottavat toiminnassaan ja tiedotuksessaan huomioon seksuaalisen moninaisuuden. Seksuaalisesta moninaisuudesta kerrotaan ja keskustellaan oppitunneilla osana opetussuunnitelmia ja opetusta.

3.6 Seksuaalinen häirintä ja sen ehkäisy

Seksuaalinen häirintä on ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan toisen koskemattomuutta. Seksuaalisella häirinnällä luodaan usein uhkaava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Sillä on yhtymäkohtia kiusaamiseen, mutta häirinnän ei tarvitse aina olla ilkeämielistä. Vakavimmillaan häirintä voi muuttua seksuaaliseksi väkivallaksi ja rikokseksi.

Seksuaalinen häirintä voi olla esim.

- vihjailevia eleitä tai ilmeitä
- härskejä puheita, nimittelyä, kaksimielisiä vitsejä
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- pornoaineiston esille asettaminen, seksuaalisesti värityneet kirjeet, puhelinsoitot tai sähköpostit
- fyysinen koskettelu, seksuaalisväritteiset ehdotukset tai vaatimukset
- siihen voi liittyä myös seksuaalista väkivaltaa, esimerkiksi raiskaus tai sen yritykset.

Kaikkien Joutsan yhtenäiskoulussa ja lukiossa sekä Kurkiauran koulussa opiskelevien tai työskentelevien tulee kohdella toisiaan kunnioittavasti ja tasavertaisesti. Minkäänlaista henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa seksuaalista tai muuta häirintää - ei henkistä eikä fyysistä suvaita. Epäasialliseen kielenkäyttöön ja käyttäytymiseen puututaan. Jos oppilas/opiskelija on joutunut sukupuolisen häirinnän kohteeksi, tulee tämä ilmaista häiritsijälle ja mikäli tämä ei auta, tulee ilmoittaa asiasta opettajalle tai rehtorille. Tiedon saatuaan koulu ryhtyy poistamaan ongelmaa käytettävissään olevin keinoin. Toimenpiteet valitaan tapauskohtaisesti. Vakavimmat tapaukset ovat aina rikoksia ja niiden selvittely kuuluu poliisille.

3.7 Vammaisuus ja terveydentila

Ketään ei syrjitä vamman tai terveydentilan perusteella. Ihmisen kohtelu on yhdenvertaista ja asiallista, on sitten kyse psyykkisestä tai fyysisestä sairaudesta tai vammasta. Oppilaalla/opiskelijalla (ja henkilökuntaan kuuluvalla) on oikeus päättää, mitä hän kertoo yhteisönsä henkilöille terveydentilastaan tai vammastaan. Asiasta sovitaan aina oppilaan/opiskelijan huoltajan kanssa. Kouluissa tehdään mahdollisuuksien mukaan erityisjärjestelyjä tai opiskelupaikka osoitetaan kouluun, jossa erityisjärjestelyt ovat mahdollisia. Näistä sovitaan erikseen asianomaisen kanssa. Esteettömät kulkureitit merkitään selkeillä opasteilla. Esteettömyys (portaat, hissit, ovet, wc-tilat, valaistus, hälyä ja kaikua vaimentavat materiaalit) varmistetaan suunniteltaessa uusia rakennuksia tai peruskorjattaessa vanhoja tiloja. Ovien avautumismekanismit suunnitellaan siten, että kaikki voivat käyttää samoja kulkureittejä. Viestintää (verkkosivut, oppaat, esitteet, opetusmateriaali, asiakirjat) kehitetään kaikkien saavutettavaan muotoon. Tarvittaessa hankitaan esimerkiksi siirrettäviä induktiosilmukoita ja henkilökuntaa koulutetaan niiden käyttöön.

4. Toiminta syrjintä – ja häirintätapauksissa

Häirinnän ehkäiseminen

Häirintää pyritään ennaltaehkäisemään seuraavin toimenpitein:

- jokaisessa luokassa keskustellaan häirintään liittyvistä asioista
- erityisesti kiinnitetään huomiota uusien oppilaiden/opiskelijoiden sopeutumiseen kouluun
- kouluilla on kiusaamistapausten käsittelyyn selkeät toimintaohjeet.

Häirintään puuttuminen

Ensisijaisena vastuuhenkilönä on aikuinen (opettaja tai kuka tahansa muu henkilökuntaan kuuluva), joka on ensimmäisenä tilanteessa mukana.

- a) Keskustellaan asianosaisten kanssa ja selvitetään tilanteen kulku
- b) Kirjataan tapahtumat
- c) Järjestetään osapuolien kuuleminen ja sovitaan, että häirintä loppuu ja tehdään selväksi, mitä tapahtuu jatkossa, jos sopimus ei pidä
- d) Sovitaan seurannasta
- e) Ilmoitetaan asiasta vakavuusasteen mukaan huoltajalle, koulun oppilashuoltohenkilöstölle, koulukuraattorille jne.
- f) Suoritetaan mahdolliset rankaisutoimet.

Opiskeluhoolto huolehtii, että sekä uhri että tekijä saavat tarvitsemansa tuen.

Mikäli kyseessä on laajempi ilmiö, päätetään yhteisistä toimintatavoista.

Seurataan, toistuuko tilanne.

Jos tilanne toistuu, pyydetään tekijän huoltajat tulemaan koululle ja selvittämään tilannetta ja pohtimaan, mitä tehdään seuraavaksi.

Vakavammissa tapauksissa arvioidaan myös lastensuojelun ja poliisin tarve.

5. Suositukset kouluille

Koulujen tulee aktiivisesti arvioida tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista omassa oppilaitoksessa. Koulun toiminnan kehittämiseen tähtäävä suunnitelmallinen sukupuolten välistä tasa-arvoa edistävä työ tehdään aina yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Oppilaiden/opiskelijoiden tulee osallistua koulussa tehtävään suunnitelmalliseen työhön alusta lähtien lasten ikä ja kehitys huomioiden. Kunkin koulun velvollisuus on selvittää miten oppilaat kokevat tasa-arvon toteutuneen omassa koulussaan. Kartoitus oppilaitoksen todellisen ja ajantasaisen tasa-arvotilanteen kartoittamiseksi voidaan tehdä oppilaiden sekä opetushenkilöstön keskuudessa esimerkiksi kirjallisen kyselyn avulla.

Kysely voidaan toteuttaa erillisenä tai osana muuta oppilaitoksessa toteutettavaa kyselyä. Kartoituksessa voidaan kysyä esimerkiksi koulun vuorovaikutus- ja toimintakulttuurista, koulun ilmapiiristä, opetuksesta, opinto-ohjauksesta, oppimateriaaleista, seksuaalisesta ja sukupuolen perusteella tapahtuvasta häirinnästä sekä toiveista ja kehittämideoista tasa-arvon edistämiseksi. Tasa-arvokysymyksiä on hyvä myös käsitellä oppitunnilla tai teemapäivän puitteissa. Koulussa tehdyn kartoituksen perusteella sovitaan kehittämiskohteet ja mahdollisimman konkreettiset toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Ne voidaan kirjata vuosisuunnitelmaan. On parempi keskittyä muutaman epäkohdan tehokkaaseen poistamiseen kuin yrittää ratkaista liian monta asiaa samanaikaisesti. Yhdessä sovittujen toimenpiteiden lisäksi on hyvä myös nimetä toimijat, toimenpiteet vastuuhenkilöineen sekä aikataulu valittujen epäkohtien poistamiseen.

Joutsan yhtenäiskoululla ja lukiolla sekä Kurkiauran koululla on osana opiskeluhoitosuunnitelmaa, ajan tasalla oleva suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä.

6. Kartoitus nykytilanteesta

Tasa-arvokyselyn kysymykset perustuivat opetushallituksen mallikysymyksiin. Samaa kyselyä käytettiin vuonna 2016 ja 2020, jolloin tuloksia voidaan verrata toisiinsa. Vuonna 2016 koulun johtoryhmä oli tutustunut kysymyksiin etukäteen ja miettinyt niihin joitain pieniä muutoksia.

6.1. Joutsan yhtenäiskoulu

Joutsan yhtenäiskoululla oppilaat vastasivat Wilmassa olleeseen tasa-arvokyselyyn tammikuussa 2024. Vastauksia tuli luokilta 5-6 42/45 kpl ja luokilta 7-9 vastauksia tuli 95/125 kappaletta. Vastaukset annettiin anonyymisti. Kyselyt järjestettiin oppitunnin aikana.

JOUTSAN YHTENÄISKOULUN LUOKKIEN 5-6 VASTAUKSET:

A Opetus ja ohjaus

1. Kohtelee ko opettajat samalla tavalla tyttöjä ja poikia?
Kyllä 66,7% Ei 33,3%
2. Kannustaako opettajat tyttöjä ja poikia?
Kyllä 90,5% Ei 9,5%
3. Opettajat antavat tyttöjen kertoa mielipiteensä.
Kyllä 97,6% Ei 2,4%

4. Opettajat antavat poikien kertoa mielipiteensä.
Kyllä 90,5% Ei 9,5%

B Seksuaalinen häirintä

5. Minulle on tehty vartaloon kohdistuvia ikäviä huomautuksia.
vuosi 2020 Kyllä 11,4%, Ei 88,6%
vuosi 2024 Kyllä 14,3% Ei 85,7%
6. Minua on koulussa nimitelty tai haukuttu seksuaalisesti ikävillä nimillä.
Kyllä 11,9% Ei 88,1%
7. Minua on lähennelty tai kosketeltu koulussa epämiellyttävästi.
Kyllä 4,8% Ei 95,2%

C Muu Kiusaaminen ja häirintä

8. Oletko huomannut, että koulussa kiusataan ihonvärin tai kansalaisuuden vuoksi?
Kyllä 33,3% Ei 66,7%
9. Oletko huomannut, että koulussa kiusataan erilaisen kulttuurin vuoksi (eri tavat, pukeutuminen tai muu syy).
vuosi 2020 Kyllä 20,0% Ei 80,0%
vuosi 2024 Kyllä 35,7% Ei 64,3%
10. Oletko huomannut, että koulussa kiusataan uskonnon vuoksi?
Kyllä 28,6% Ei 71,4%
11. Oletko kertonut koulussa aikuiselle kokemastasi tai näkemästäsi häirinnästä.
vuosi 2020 Kyllä 34,3% Ei 65,7%
vuosi 2024 Kyllä 66,7% Ei 33,3%
12. Ryhdyttiinkö koulussa toimenpiteisiin häirinnän lopettamiseksi?
Kyllä 89,3% Ei 10,7%
13. Jatkuiko häirintä edelleen?
Kyllä 14,3% Ei 85,7%
14. Omia ajatuksia tasa-arvosta ja häirinnästä
- jotkut opet tykkää pojista enemmän
 - ei tässä koulussa kiusata esim. uskonnosta tai kehosta
 - ketään ei ole kiusattu, jos on en ole itse nähnyt tai ollut paikalla
 - tämä oli tärkeä kiitos
 - minua ei kiusata koulussa usein
 - poikia kohdeltaisiin paremmin

Vuonna 2016 esille ei noussut mitään huomioitavaa luokkien 5-6 vastauksissa.

JOUTSAN YHTENÄISKOULUN LUOKKIEN 7-9 VASTAUKSET (suluissa vuoden 2016 kyselyn vastaukset, keskellä vuoden 2020 vastaukset ja tummennettuna vuoden 2024 vastaukset):

A Viihtyvyyt, turvallisuus ja koulun toimintakulttuuri

1. Tunnetko olosi turvalliseksi koulussa?
Kyllä 82,1% Ei 17,9%
2. Pystytkö kääntymään opettajan puoleen, jos sinulla on huolia koulussa?
Kyllä 56,8% Ei 43,2%
3. Koulussa jokainen saa olla oma itsensä ja ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla onpa tyttö, poika tai muunsukupuolinen.
Kyllä 60% Ei 40%

B Opetus ja ohjaus

4. Oppilaan sukupuoli vaikuttaa siihen, miten opettaja kohtelee häntä
Kyllä **67,4%** 41,1% (46,9%) Ei **32,6%** 58,9% (53,1%)
5. Oppilaan sukupuoli vaikuttaa opintosuoritusten arviointiin.
Kyllä **31,6%** Ei **68,4%**
6. Opettajat asettavat erilaisia vaatimuksia oppilaan sukupuolesta riippuen.
Kyllä **47,4%** 35,6% (37,8%) Ei **52,6%** 64,4% (62,2%)
7. Kaikkia kannustetaan yhtä paljon sukupuolesta riippumatta
Kyllä **56,8%** 79,5% (75,5%) Ei **43,2%** 20,5% (24%)
8. Opettajat sallivat tyttöjen ilmaista mielipiteitään tunneilla.
Kyllä **90,5%** Ei **9,5%**
9. Opettajat sallivat poikien ilmaista mielipiteitään tunneilla
Kyllä **66,3%** Ei **33,7%**
10. Poikia rohkaistaan tekemään heitä itseään kiinnostavia oppiainevalintoja.
Kyllä **76,8%** Ei **23,2%**
11. Tyttöjä rohkaistaan tekemään heitä itseään kiinnostavia oppiainevalintoja.
Kyllä **82,1%** Ei **17,9%**
12. Poikia rohkaistaan tutustumaan myös perinteisesti naisvaltaisiin ammatteihin
Kyllä **67,4%** 72,6% (62,2%) Ei **32,6%** 27,4% (37,8%)
13. Tyttöjä rohkaistaan tutustumaan myös perinteisesti miesvaltaisiin ammatteihin
Kyllä **77,9%** 82,2% (64,3%) Ei **22,1%** 17,8% (35,7%)

C Oppikirjat ja muu opetusaineisto – Onko oppikirjoissa tai muissa opetusaineistoissa

14. Perinteisiä sukupuolirooleja noudattavia tekstejä tai kuvia
Kyllä **80%** 75,3% (76,5%) Ei **20%** 24,7% (23,5%)
15. Perinteisiä sukupuolirooleja rikkovia tekstejä tai kuvia?
Kyllä **37,9%** Ei **62,1%**
16. Esimerkkejä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä ja sateenkaariperheistä ?
Kyllä **69,5%** 61,6% (52%) Ei **30,5%** 38,4% (48%)

D Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä koulussa – Oletko viimeksi kuluneen vuoden aikana kokenut...

17. Vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä?
Kyllä **38,9%** 19,2% (29,6%) Ei **61,1%** 80,8% (70,4%)
18. Loukkaavaa kaksimielistä tai härskiä puhetta?
Kyllä **50,5%** 17,8% (39,8%) Ei **49,5%** 82,2% (60,2%)
19. Sosiaalisessa mediassa kuvia tai julkaisuja, jotka koit loukkaavaksi tai ahdistavaksi?
Kyllä **29,5%** 5,5% (22,4%) Ei **70,5%** 94,5% (77,6%)
20. Epäasiallisia viestejä tai puheluja, jotka koit ahdistavaksi?
Kyllä **21,1%** Ei **78,9%**
21. Lähentelyä tai fyysistä koskettelua, jonka koit epämiellyttäväksi tai ahdistavaksi?
Kyllä **28,4%** Ei **71,6%**
22. Seksuaalisia ehdotuksia tavalla, jonka koit epämiellyttäväksi tai ahdistavaksi?
Kyllä **21,1%** Ei **78,9%**
23. Muuta, jonka olet kokenut sukupuoleen perustuvaksi tai seksuaaliseksi häirinnäksi?
Kyllä **23,2%** Ei **76,8%**
24. Oletko viimeksi kuluneen vuoden aikana havainnut koulussa vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä?
Kyllä **45,3%** 23,3% (32,7%) Ei **54,7%** 76,7% (67,3%)
25. Oletko viimeksi kuluneen vuoden aikana havainnut koulussa loukkaavaa kaksimielistä tai härskiä puhetta?
Kyllä **49,5%** 23,3% (37,8%) Ei **50,5%** 76,7% (62,2%)
26. Kohdistuiko häirintä sinuun?
Kyllä **37,7%** Ei **62,3%**

27. Kerroitko häirintään syyllistyneelle, että hänen tulisi lopettaa ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi koettu käytös?
Kyllä **32,8%** 13,7% Ei **67,2%** 86,3%
28. Saatoitko häirintätapauksen koulun henkilökunnan tietoon?
Kyllä **21,3%** 4,1% Ei **78,7%** 95,9%
29. Syyllistykö häirintään toinen oppilas?
Kyllä **60,7%** 17,8% (32,7%) Ei **39,3%** 82,2% (67,3%)
30. Kuuluiko häirintään syyllistynyt koulun henkilökuntaan?
Kyllä **14,8%** Ei **85,2%**
31. Jos kerroit häirinnästä jollekin koulun henkilökunnasta. Ryhtyikö koulu riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi?
Kyllä **23%** 28,8% Ei **77%** 71,2%
32. Jos kerroit häirinnästä jollekin koulun henkilökunnasta, jatkuuko häirintä edelleen?
Kyllä **29,5%** Ei **70,5%**
33. Oletko itse kuluneen vuoden aikana tehnyt koulussa vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä?
Kyllä **17,9%** Ei **82,1%**
34. Oletko itse kuluneen vuoden aikana käyttänyt loukkaavaa kaksimielistä tai härskiä puhetta koulussa?
Kyllä **31,6%** Ei **68,4%**

E Muuta

35. Oletko saanut tarpeeksi tietoa sukupuolten tasa-arvosta koulussa?
Kyllä **73,7%** 80,8% (78,6%) Ei **26,3%** 19,2% (21,4%)
36. Onko koulusi tasa-arvoinen
Kyllä **46,3%** 79,5% (76,5%) Ei **53,7%** 20,5% (23,5%)
37. Avoin kysymys: Sukupuolten tasa-arvo toteutuu koulussamme seuraavista syistä hyvin/huonosti.
- useampi vastaus: en tiedä
 - useampi vastaus: hyvin
 - useampi vastaus: huonosti
 - tyttöjä syrjitään
 - poikia syrjitään
 - ketään ei syrjitä
 - tyttöjä ja poikia kohdellaan samalla tavalla
 - opettajat kohtelevat poikia ja tyttöjä eri lailla, jotkut poikia paremmin, jotkut tyttöjä paremmin
 - kaikkia kohdellaan semi samalla tavalla
 - kaikki on mukavia toisilleen
 - pojat saavat enemmän huomautuksia kuin tytöt

- kaikkia kohdellaan samalla tavalla ja koulussa on molempien sukupuolten opettajia

38. Avoin kysymys: Mitä muuttaisit koulussa, jotta sukupuolten tasa-arvo toteutuisi?

- en tiedä
- en mitään
- samat asiat ja kohtelu kummallekin sukupuolelle eli naisille ja miehille
- opettajien pitäisi puuttua kiusaamiseen enemmän
- on vain mies ja nainen, ei ole mitään muun sukupuolista
- opetettaisiin että on vain 2 sukupuolta
- ei oltaisi vihaisia oppilaille ilman syytä
- vanhempien pitäisi opettaa lapsille tasa-arvoa ja käytännön hyviä tapoja
- aiheesta voisi keskustella
- voisi pitää tunteja aiheesta
- kuunneltaisiin kaikkia
- asioihin puututtaisiin

39. Avoin kysymys: Millainen on tasa-arvoinen koulu?

- kaikkia kohdellaan samalla tavalla
- että kaikki on tasa-arvoisia
- ketään ei kiusata tai syrjitä
- siellä sallitaan vain kaksi sukupuolta
- ei syrjitä tai kiusata toisia
- kaikkia kohdellaan näetisti ja ystävällisesti sukupuolesta riippumatta
- sellainen jossa kaikki hyväksytään ja jokainen saa olla oma itsensä
- samat mahdollisuudet ja odotukset kaikille
- myös oppilaat kohtelevat toisiaan tasa-arvoisesti
- kaikki otetaan huomioon ja mukaan
- kaikki tapa olla ilman mitään huomautuksia ja huuteluita
- ketään ei solvata päin naamaa
- missä kunnioitetaan kaikkia
- kaikki on saman arvoisia ja kaikkia kuunnellaan

6.2. Kurkiauran koulu

JOUTSAN KURKIAURAN KOULUN YHDYSLUOKAN 5-6 VASTAUKSET

- kysely teetetty 14.2.2024
- vastausprosentti 100%/9 oppilasta
- kysely toteutettu 14.2.2024 1. kerran Kurkiauralla

A Opetus ja ohjaus

1. Kohtelevatko opettajat ja muu opetushenkilöstö samalla tavalla tyttöjä ja poikia
Kyllä 67% Ei 33%
2. Kannustavatko opettajat ja muu opetushenkilöstö samalla tavalla tyttöjä ja poikia?
Kyllä 78% Ei 22%

3. Antavatko opettajat ja muu opetushenkilöstö tyttöjen kertoa mielipiteensä?
Kyllä 100% Ei 0%
4. Antavatko opettajat ja muu opetushenkilöstö poikien kertoa mielipiteensä?
Kyllä 100% Ei 0%
- esimerkkejä oppilaiden mukaan
- jos pojat puhuvat tunneilla, heitä huomautetaan useammin kuin tyttöjä
 - tyttöjä kohdellaan paremmin, esim., jos tekee jotain väärää, tytöt pääsevät pois asiasta helpommin
 - kevätjuhlassa yksi ope ei kätellyt tyttöjä

B Seksuaalinen, sukupuoleen perustuva häirintä ja syrjintä koulussa – Oletko viimeksi kuluneen vuoden aikana kokenut...

5. Vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä?
Kyllä 0% Ei 100%
6. Loukkaavaa kaksimielistä tai härskiä puhetta? Vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä?
Kyllä 0% Ei 100%
7. Lähentelyä tai epämiellyttävää koskettelua koulussa?
Kyllä 0% Ei 100%

C Muu Kiusaaminen ja häirintä

8. Oletko huomannut, että koulussa kiusataan uskonnon, ihoväriin, kansalaisuuden tai erilaisen kulttuurin vuoksi (eri tavat, pukeutuminen tai muu syy)?
Kyllä 0% Ei 100%
9. Kerroitko häirintään syyllistyneelle, että hänen tulisi lopettaa ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi koettu käytös?
Kyllä 11% Ei 89%
- ei päästetty mukaan tekemisiin
10. Saatoitko häirintätapausten koulun henkilökunnan tietoon?
Kyllä 1 rastitus
11. Jos kerroit häirinnästä jollekin koulun henkilökunnasta. Ryhtyikö koulu riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi?
Kyllä 1 rastitus
12. Jatkuiko häirintä edelleen?
Ei 1 rastitus

6.3 Joutsan lukio

Vastaajia oli 51/55.

A. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

1. Opetus ja ohjaus on tasa-arvoista ja yhdenvertaista riippumatta opiskelijan...mielipiteistä, taloudellisesta tilanteesta, etnisestä taustasta, sukupuolesta, henkilökohtaisista ominaisuuksista tai aiemmasta opintomenestyksestä.

Tulos: Kaikissa kysymyksen kohdissa eniten vastauksia tuli täysin samaa mieltä kohtaan, ja toiseksi eniten jokseenkin samaa mieltä kohtaan. Vain yksittäisiä vastauksia täysin erimieltä ja jokseenkin erimieltä kohtiin.

2. Kurssisuoritusten arviointi on tasa-arvoista ja yhdenvertaista riippumatta opiskelijan.... mielipiteistä, taloudellisesta tilanteesta, etnisestä taustasta, sukupuolesta, henkilökohtaisista ominaisuuksista tai aiemmasta opintomenestyksestä.

Tulos: Kaikissa kysymyksen kohdissa eniten vastauksia tuli täysin samaa mieltä kohtaan, ja toiseksi eniten jokseenkin samaa mieltä kohtaan. Vain yksittäisiä vastauksia täysin erimieltä ja jokseenkin erimieltä kohtiin.

B. Seksuaalinen häirintä koulussamme

3. Onko sinua nimitelty koulussamme?

Ei 82,4% Kyllä 17,6%

4. Onko koulumme opiskelija...lähettänyt sinulle epäasiallisia viestejä, ...sanonut sinulle ikäviä, vartaloosi tai seksuaalisuuteesi liittyviä huomautuksia, ...kosketellut tai lähennellyt sinua fyysisesti niin, että koit sen epämiellyttäväsi.

Tulos: Suurin osa vastasi ei. Vain yksittäisiä vastauksia kuhunkin kohtaan.

5. Onko koulumme opettaja tai muu henkilökuntaan kuuluva...lähettänyt sinulle epäasiallisia viestejä,...sanonut sinulle ikäviä vartaloosi tai seksuaalisuuteesi liittyviä huomautuksia,... kosketellut tai lähennellyt sinua fyysisesti niin, että koit sen epämiellyttäväsi.

Tulos: Kaikki vastaukset ei, paitsi yksi kyllä kohtaan sanonut sinulle ikäviä vartaloosi tai seksuaalisuuteesi liittyviä huomautuksia.

6. Jos olet kokenut häirintää, kerroitko häiritsijälle, että hänen pitää lopettaa ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi kokemasi käytös?

en ole kokenut häirintää 98% kyllä, olen kokenut häirintää, pyysin lopettamaan 2%

7. Oletko joutunut puuttumaan toiseen opiskelijaan kohdistuneeseen seksuaaliseen häirintään?

Ei 98% Kyllä 2%

8. Kenelle koulussa pitäisi asiasta kertoa, jos joudut kokemaan tai havaitset häirintää?

Tulos: Opettajalle tai terveydenhoitajalle

C. Kiusaaminen koulussamme

9. Mielestäni koulussamme esiintyy kiusaamista opiskelijoiden keskuudessa.....kasvotusten, selän takana, verkossa/somessa.

Tulos: Kasvotusten kohdassa eniten vastauksia tuli ei ollenkaan, toiseksi eniten vähän. Selän takana kohtaan eniten vastauksia tuli vähän kohtaan ja toiseksi eniten ei ollenkaan. Verkossa/somessa kohtaan eniten vastauksia tuli ei ollenkaan kohtaan ja toiseksi eniten vähän kohtaan.

10. Mielestäni koulussamme esiintyy kiusaamista opettajien tai muun henkilökunnan taholta.

76,5% ei ollenkaan 11,8% vähän 11,8% en tiedä

11. Kuinka hyvin sinun mielestäsi koulussamme puututaan kiusaamiseen?

66,7% en tiedä 17,6% vähän 11,8% paljon 3,9% ei ollenkaan

12. Mitä itse voit tehdä tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi?

- kohdella kaikkia tasa-arvoisesti
- olla kiltti kaikille
- olen kunnioittava
- puuttua tilanteisiin jos havaitsee esim. kiusaamista
- käyttäytyä asiallisesti
- hyväksyä kaikki sellaisina kuin ne on
- toteutan kultaisen käskyn
- en kiusaa, otan kaikki huomioon
- kohdella kaikkia hyvin ja kunnioittavasti

13. Vapaa sana. Kirjoita tähän kokemuksiasi ja havaintojasi koulumme tasa-arvo-ongelmista, häirinnästä ja/tai kiusaamisesta. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja anonymisti.

Tulos: vain muutama negatiivinen kommentti, loput positiivisia

7. Yhteenveto ja esitettävät toimenpiteet

Tasa-arvolaki edellyttää kiinnittämään erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin: tasa-arvon toteutumiseen opetuksen järjestämisessä ja opintosuorituksia arvioitaessa sekä seksuaalisen häirinnän tapauksiin. Yhtenäiskoulussa on kyselyn perusteella tasa-arvoista kohtelua mutta myös syrjintää ja epätasa-arvoista kohtelua. Yhtenäiskoulussa luokkien 5-6 kohdalla erottuu kiusaaminen erilaisen kulttuurin, uskonnon tai kansalaisuuden vuoksi. Positiivista oli, että entistä useammasta tapauksesta oppilaat ilmoittavat opettajalle. Yläkoulussa korostuu hieman tyttöjen ja poikien erilainen kohtelu. Vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvat ikävät huomautukset tai nimittelyä sekä loukkaava kaksimielinen tai härski puhe oli lisääntynyt. Tasa-arvotilanteen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi toimenpiteet ovat:

Opetuksen järjestäminen:

Opettajat kehittävät mahdollisten tasa-arvo-ongelmien tunnistamiskykyä omassa työssään. Rohkaistaan oppilaita valitsemaan heitä kiinnostavia oppiaineita sukupuolesta riippumatta. Kiinnitetään huomiota tasa-arvoasenteisiin oppimateriaaleissa (tarvittaessa).

Sisällytetään opetukseen tasa-arvotemoja.

Toteutetaan esim. tasa-arvoon liittyvä paneelikeskustelu, teemapäivä, asiantuntijavierailuja.

Opintosuoritusten arviointi:

Suoritusten arviointia säätelee perusopetuslaki ja -asetus sekä Joutsan kunnan opetussuunnitelma. Perusopetuksen arvioinnin uudistus lisää jo itsessään tasa-arvoisuutta arvioinnissa.

Arviointiin voi tarpeen vaatiessa pyytää oikaisua.

Oppilaskuntatoiminta:

Kuka tahansa voi hakeutua ehdokkaaksi oppilaskunnan hallitukseen.

Valinnassa ei sukupuolella ole merkitystä.

Seksuaalinen häirintä:

Rohkaistaan oppilaita ilmoittamaan häirinnästä.

Rehtori/koulunjohtaja ja luokanvalvojat tiedottavat.

Tasa-arvosuunnitelmassa on ohje, jonka mukaan häirintää kokenut toimii.

Tiedottaminen ja seuranta:

Hyväksytystä tasa-arvosuunnitelmasta tiedotetaan oppilaille, huoltajille sekä henkilökunnalle.

Tasa-arvosuunnitelmaa käsitellään luokanvalvojan tunnilla.

Suunnitelma on Joutsan yhtenäiskoulun ja lukion sekä Kurkiauran koulun Pedanet -verkkosivuilla.

Suunnitelma päivitetään seuraavan kerran kevätlukukaudella 2026 Joutsan yhtenäiskoulussa ja lukiossa sekä Kurkiauran koulussa.

Lukiossa ja Kurkiauran koulussa kyselyn tulokset osoittavat tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Kouluilla jatketaan hyvää ja tuloksellista työtä kouluarjessa ilman erillisiä uusia toimenpiteitä.

8. Arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Yhtenäiskoulussa on toteutettu vuoden 2020 suunnitelmassa laadittuja toimenpiteitä. Osa niistä toteutui näkyvämmiin ja osa heikommin. Tulokset kertovat, että toimia on syytä jatkaa ja tehostaa kohti tasa-arvoisempaa koulu yhteisöä.

Joutsan lukiossa on edellisen kyselyn pohjalta tehty toimenpiteet joita tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelmaan oli laadittu. Ne ovat toimineet hyvin ja nyt tehty uusi kysely ja sen tulokset osoittivat sen. Tulokset olivat parantuneet verrattuna edelliseen kyselyyn.

Lähteet

Yhteiseen ymmärrykseen tasa-arvosta, Opas oppilaitoksen tasa-arvosuunnitelman laadintaan.

Opetushallitus Yhdenvertaisuuslaki.

[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325?search\[type\]=pika&search\[pika\]=yhdenvertaisuuslaki#L2P6](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325?search[type]=pika&search[pika]=yhdenvertaisuuslaki#L2P6) Tasa-arvolaki.

[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609?search\[type\]=pika&search\[pika\]=Laki%20naisten%20ja%20miesten%20tasa-arvosta](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609?search[type]=pika&search[pika]=Laki%20naisten%20ja%20miesten%20tasa-arvosta) Tasa-arvoaltuutettu.

<https://www.tasa-arvo.fi/ohjeita-oppilaitoksen-tasa-arvosuunnitteluun> <http://www.yhdenvertaisuus.fi/>

[Laki yhdenvertaisuuslain muuttamisesta 1192/2022 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#)

[Yhdenvertaisuuslakiin muutoksia 1.6.2023 lukien - mikä muuttuu | Kuntaliitto.fi](#)